

The Experience of Keeping Mitzvos

1) בעקבי הצאן, "עבודת אלוקים"

המושג של "עבודת אלהים" באופנו הנמוך, הוא מתאים עם כללות מושג האלהות, כשהוא עומד במעלתו השפלה אצל האדם - עבודת עבד, והוא מתגדל והולך באותה המדה שהציור הפנימי של דעת האלהים יגדל.

ואם יהיה אדם במעלה כזאת שכחותיו המוסריים והמדעיים הנם מפותחים בו כראוי לפי ערכו ודורו, ודעת האלהים שבקרב עומדת על מצב נמוך, אז מוכרח הדבר שימצא בקרבו גודד עצום לכל המושג של עבודת האלהים. ואין שום תרופה לזה, כי-אם לרומם שם ר' בקרבו ברוממות פנימית, דהיינו ברגש נעלה ובידיעה מקפת, העולה על, ולפחות מתאימה עם שאר ציורי הגודל והשיגוב שבנפשו, ברכה בתורה תחילה, "כי שם ד' אקרא הבו גודל לאלקינו."

אמנם כל זמן שהמושג של עבודת אלהים עומד בתור עבודה מתיחסת לעצם, ערום ומגולה מהכרות אידיאליות בפנימיות עצמות של מושג העבודה עצמו, אף-על-פי שיגדל הציור המדעי האלהי בצורה מיטפיסית ספיריטואלית, על ידי כל מיני גדולה פילוסופית ועיונית שבעולם, עוד לא יצא הדבר מכלל ההשקפה הילדותית הנפגשת תמיד רק עם העצמים.

2) אגרות הראי"ה, אגרת פמ

...עד כמה ראוי שיהיה נובע מכח הדין והמשפט ועד כמה ראוי שיהיה נובע דוקא משוב הלב ומהסכמה פנימית בלא שום מעיק כלל, אפילו מועקה מוסרית וזהו היסוד שאנו מחברים תמיד ברית אבות עם כל הדברים היותר עקריים, וברית ארץ ישראל היא מחוברת מחזקת ירושת אבות וקבלת התורה אמנם האבות קיימו את התורה מהכרה פנימית וחפשית, וזה היתרון ראוי שלא יחסר על חלק גדול מהמציאות המוסרית, ... כי הצד המוסרי שצריך להימצא בתור נדבה ואהבת חסד הוא צריך לעולם להיות לו משקל נודע לפי הערך המוסרי הכללי החיובי... כי רק מה שהוא יותר הכרחי לחיים החמריים והמוסריים בהווה, ופוגע אם יחלש להשרשת העתיד, זה נכנס באזהרה, וגדול המצווה ועושה, אבל מה שקולע לעומק הטוב בהיותו עומד ומתפשט בתור טל של תחיה לימים יוצרו, מבלי לפגוע ברכותו וספוגיותו את כל משרת העילוי העתיד, וזה להקבע בתור נדבה ואהבת חסד זהו גורל ה"לפנים משורת הדין", שמאד יפעל לטובה לעת אשר יהפך לב האבן אשר לבני אדם ללב בשר על כן אותו החלק הנשאר לפני משורת הדין מוכרח להשאר כמדתו, וכל אשר תתרומם האנושיות יצאו מדות-החסידות מרשות היחיד לרשות הרבים, ויהיו קנין כל העם, "וכל בניך לימודי ד'".

3) אורות הקודש ג' עמוד קפז

צריך לעשות את כל המצוות כולן בשמחה, מפני שהן מפתחות את החוש של הנועם, ושלהאבה האלהית, המסותרת בעצם טבע הנשמה. ... עד שהכח הנשמתי יגדל כל כך, באופן שימצא און לו לסדר את החיים כולם, הכלליים והפרטיים, בצורה הגונה, שהפרח העליון של החיים, שהוא העונו הכללי, הכולל את כל העינוגים הנצחיים, שכל העינוגים הזמניים נשפעים גם כן ממנו, שהוא העונו של נועם ד', יהיה הולך ופורח בהצלחה וגדולה.

4) אורות המצוות סימן ג' (מודפס באוצרת הראי"ה)

כשחודרים בעמקי הדעה, רואים שאין המצוות ענינים סימבוליים להזכיר ולחקות איזה עמק על הדמיון לבד, כי-אם הם ענינים שעושים את ההויה האנושית והעולמית, ומכל מקום אין הסימוליות יוצאת מכלל הפעלות. כי ללבון הנפש היחידית והכללית, צריכים לתקן גם את צורתיה הדמיוניות, כשם שצריכים לתקן תכונותיה ומדותיה וציורי השפלותיה.

5) אורות המצוות סימן ב

מצד ההגיון חושבים להכרח לבקש טעמים למצוות, אם כן תחלה צריך השכל לבוא שיכיר שיש לו צורך במצוות, ואחר כך באה המצווה, אמנם מצד ההתגלות הפנימית שבנשמשה שהיא צפונה בה ממקור חייה, יש דרישה של מעשים שיהיו רצויים לה', אם כן המציאות של צורך המצוות היא קודמת למציאות השכל וליסוד הטעמים.

6) אורות המצוות סימן א

כל מצוה, כל דין וכל מנהג ישראל, קרני אורה של שטף נועם אלקי של מוסר עליון של קדושה וטהרה, זולף ממנו תמיד. אבל מתי יוחשו יפה, כשהאורה הכללית תופיע, כשדעת היהדות בכל הדרת נשמתה הפנימית, תבקע ותעלה מעמקה של תורה, ומאוצר ההרגשה האלקית הבאה בהתמדת התלמוד והעיון בדברים שהם כבשונו של עולם, עם כל המכשירים המוסריים והעיוניים הדרושים לזה, כשכל אלה מופיעים בעולם, מתפוצצים אורות רבים מכל היהדות המעשית, וממלאים את האויר כלו, וזהו יפים נכנס בלב כל איש, ובני ישראל שבים מאהבה אל התורה והמצוה, ומכירים בהכרה מתגברת כי "מצות ה' ברה מאירת עינים."

7) מאמרי הראי"ה "נחמת ישראל" עמוד 288-291

יש שרבו דקדוקים, אפילו בנמיה לדברי קודשה ויראה של זהירות המצוות וכל טוב, מזיק לחסידות אמיתית ולשלמות של אמת... עצמותה של האומה הישראלית קיומה והויתת תוכנה הפסיכולוגי, תקותה ומעמדה המדיני - הכל תלוי, בנוי ומשוכלל על יסוד אהבת החק האלקי של קדושת המצוות והמשפטים...

כדי להסיר משרשה את המחלה של מאיסת החקיות עלינו להשתדל להגביר את פתיחת המעיין ממקורה של תורה, ולרומם את לחלוחית התלמוד של האגדה ומהלך הרעיון של סתרי תורה... אז כל מצוה וכל הלכה, כל דיוק וכל דקדוק מוצאים הם את המשך מקורם הרוחני הנחמד והנעים...

ע"י מלוא הרעיון של התגברות המחשבות הכלליות שהן מופיעות ועולות על גבי הדברים המעשיים עם ממעי מצוות המקובלים על הדעת וכל המון הרעיונות הגדולים היכולים עדי עד להיות מזדוגים להם בגודל ערך יושרים מתיצב החק... אז ישוב ויתגלה כל הודו והדרו ולח רענותו של החק וכל אותם הבנים שהם קרועים ומפורדים בנפשותם ישובו לאהבת התורה, לאהבת חקי ה' ומצותיו כאמת ובאמונה...

8) "עבודת אלוקים" בעקבי הצאן

אבל ההכרה המבוכרת שהיא מיוחדת לישראל, "בני בכורי ישראל" כענבים במדבר מצאתי ישראל כבכורה בתאנה בראשיתה", והיא העיבוד של האידיאלים האלהיים, לעבדם, לשכללם, להשתדל לשגבם, להאדירם בעם, באדם, ובעולם. וזה הוא עמק הדעה של "עם חכם ונבון - אשר לו חוקים ומשפטים צדיקים ככל התורה הזאת", המלאה אידיאלים נשאים ועצות אלהיות אדירות ואמנות איך להוציאם מן הכח אל הפועל לדור דורים. והדבר מפורסם וידוע שאפילו השמות האלהיות אינם מסמנים, על פי עומקה של תורה, את עצם האלהות, כי-אם את האידיאלים האלהיים, את דרכי ד', את חפציו, האצילות, הספירות, המדות, השבילים, הנתיבות, השערים והפרצופים, שמקצת תכנם האידיאלי חקוק וקבוע הוא גם כן בנפש האדם, אשר עשהו האלהים ישר והחפץ היותר אדיר הצפון במעמקי נפשו הוא להוציא את האור הצפון ההוא תמיד מן הכח אל הפועל, לקרבם תמיד יותר ויותר לאותה השלמות הבלתי מוגבלת של האידיאלים האלהיים בצורות החיים עצמם, של האיש, ושל הקיבוץ הכללי, של המעשה, ושל החפץ והרעיון; זאת היא עבודת ד' הנאורה, עבודת בנים החשים בקרבם יחש פנימי אל אביהם מחוללם מקור הטוב החיים והאורה.

9) לנבוכי הדור פרק ג

בדורינו שהדעות נסתבכו עד מאד והפילוסופיה בכלל ירדה ממעלתה אצל רבים, אין דרך רפואת הלבבות הנבוכים בא רק מברורים של מופתים מופשטים ועיני חכמה נעלים לבדם, כי אם צריך לעשות עיקר דבר שהוא קיים לעד ולא יתכן לשום אדם בעל תכונה אנושית להכחישו, והוא היושר והצדק.

היושר והצדק הוא עומק החכמה ויסודה, ורק על פיהם נוכל לבא בדיון עם כל אדם, שאין לך אדם שאינו מחוייב לתן אל היושר והצדק את חוקם. על כן בתור שער להכנס לשמירת התורה ויראת ד', עלינו לבאר את חיובי התורה כולם בין חובות האיברים ובין חובות הלבבות שבה, על פי חק דרישת הצדק והיושר. ולביאור זה יעזור הרבה התבוננות בטעמי תורה וביחוד הצד הלאומי שבהם

10) לנבוכי הדור פרק נא

על כן, טעמי תורה ורזיה הם דברים מוכרחים להתגלות בעקבא דמשיחא, כדי שהלב החי המתחיל להתנער יחוש בכל חום חייו וכל תוקף הרגש שלו את הנועם העליון הפנימי שיש בדרכיה של תורה, תחת אשר הורגל לחשב אותם רק לגזירות של הכרח. עד שבכל דור ודור יתעלה יותר ויתקרב אל המטרה להיות כל כך משווה הרגשתו הפנימית לעומקה של תורה, עד שתמצא התורה כולה חרותה על לוח לבבו, אז יוכל לשאוף חיים חפשיים במלא המובן

11) אורות ישראל פרק ה פסקא טו

עד תור הגאולה העתידה השפענו על העולם רק לימודי חובות, מוסר וצדק היוצא מדעת אלהים אמת. וחובות אין העולם חפץ לקבל, ואם הוא מקבל נשאר בלב טינא על המעורר הראשי לידיעת החובה, שאינה נותנת להנפש הברברית להתפשט בכל מאוייה. אבל בבא התור של אור העולם להגלות, יודע לעולם, שדרכי החיים של העונג האמיתי אנחנו משפיעים בעולם, את אושר החיים הנותן לו את ערכו, אשר מבלעדי הוא שלול כל ערך. ועונג ואושר זהו דבר השווה לכל, עכ"פ לחשוק בו, ואת המקור המשפיע אושר ועונג מכבדים ומחבבים, וע"כ "יחזיקו עשרה אנשים מכל לשונות הגוים בכנף איש יהודי."

12) "טללי אורות", מאמרי הראי"ה

וכשהתפתחות, המרחבת את שלטונה המדעי, פוגשת בכל אלה יחד, מתגלה לפנינו זרם חדש המתראה לנו בצורה מבהיקה מאד בתור נושא כללי לטעמי המצות, המבטיח לו מעמד היסטורי איתן גם לעתיד

13) חזון הגאולה והצמחונות

זורתנו הקדושה נקראת "תורה" שמה מוכיח עליה, כי מהותה להורות אותנו דרך החיים והטוב, ע"כ גם החלק הסיפורי שבה כולו הוא לתכלית הוראת דרכי החיים לנו ולצורך רישומם, ביחש להעתיד היותר טוב ויותר שלם, כפי המדה היותר עליונה ושלמה הידועה לאדון כל המעשים נותן התורה יתברך. וכשם שעל כלל המצות אמרו חז"ל: "אמרת אלוה צרופה וכי מה איכפת ליה להקב"ה בין שוחט מן הצואר לשוחט מן העורף, הא לא ניתנו המצות כ"א לצרף בהם את הבריות" (תנחומא שמיני ז'), היינו להכשירן ולהעלותן אל מדת המוסר היותר רוממה המוכנת להן לעתיד לבא - כן סיפור מעשי בראשית כולם צריכים שיובנו לתכלית "צירוף הבריות" והכשרת דרך החיים....

ויסוד המצוה כאן נעוץ בעומק המרחק של העתיד היותר רחוק הצופה לשכלול רוחם של החיים כולם במעלה יותר עליונה ונפלאה ממה שאפשר לנו לצייר, ומפני שכלל החקים פונים בעקדם ביותר אל העתיד שהיא תעודתם העיקרית... רק בבא המועד המאושר אז יוכר ויוחש בעין, כמה גדולה היא מדת התועלת שקנו להם בני האומה הנפלאה הזאת